

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **10 maja 2022 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA WYPRACOWANIE: **40**

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

dostosowania
zasad oceniania.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. W wyznaczonym miejscu zapisz numer tematu wybranego do realizacji.
3. Wypracowanie zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego i słownika poprawnej polszczyzny.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

EPOP-R0-**100**-2205

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Bogumiła Kaniewska w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autorkę, odwołując się do tego tekstu oraz innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Bogumiła Kaniewska

Doświadczenie historyczne w zapisie literackim

Historia jako kontekst pojawia się w każdym tekście literackim, bez względu na jego temat, poetykę, gatunek. Dzieje się tak z oczywistego powodu: dzieło skonstruowane jest zawsze z materii historycznej, odbija – świadomie lub bezwiednie – stan świadomości swojej epoki, rejestruje obyczaje, stan języka, mody, konwencje... Świetnym źródłem wiedzy o czasie i miejscu są powieści kryminalne, gromadzące dowody, ślady, poszlaki, rekonstruujące obyczajowe i społeczne realia. [...] Mnóstwa obyczajowych szczegółów dostarczają także powieści o charakterze obyczajowym, a także te dla młodych czytelników. [...] Jerzy Holzer wskazuje, że źródłem wiedzy historycznej stają się także utwory o estetyce zdeformowanej, jak utwory Witkacego¹ czy Schulza: „Można sobie wyobrazić także wykorzystanie jako źródła do opisu gospodarstwa domowego żydowskiej rodziny kupieckiej w niedużym mieście lub w ogóle warunków życia takiej rodziny opowiadań Brunona Schulza [...]”.

Dzieło literackie stanowi więc pewną jednostkową opowieść o historii – i właśnie jako takie ma wartość dokumentu. Każda taka opowieść nawiązuje dialog z głównym nurtem historii, przetwarza go, weryfikuje i artykułuje na swój indywidualny sposób. Katastroficzne, groteskowe wizje końca świata pojawiające się u Witkacego są równie cennym dokumentem świadomości tamtych czasów, co metaforyczna przemiana ojca narratora *Sanatorium pod Klepsydrą*². [...] Mamy tu do czynienia z różnymi artykulacjami historycznego doświadczenia, które ma przecież charakter indywidualny. Literatura staje się w ten sposób enklawą³ pamięci indywidualnej, nie znaczy to jednak wcale, że nie wchodzi ona w relację z pamięcią zbiorową.

Dialog, jaki toczy się pomiędzy literaturą a historią, można potraktować jako swoistą relację czy właściwie przestrzeń intertekstualną⁴ pojmowaną, jak proponował Ryszard Nycz, jako sfera „mediatyżacji⁵ między ogółem intertekstualnych własności i relacji a polem ekstratekstualnych⁶ odniesień i uwarunkowań w społecznej, historycznej, kulturowej rzeczywistości”. Gdy utwór literacki staje się dokumentem, nie traci przy tym żadnych cech swoistych, zawarta w nim wizja historii jest zawsze obrazem literacko przetworzonym, zdeterminowanym przez typ narracji czy rodzaj monologu lirycznego, pozycję podmiotu itd. Słowem: doświadczenie historyczne zawsze podlega w nim estetyzacji, a tym samym – przekształceniu. Bez względu na to, czy autor zastosuje paradokumentalną konwencję literackiego reportażu, metaforę czy groteskę, odległość dzieła od doświadczenia, od

¹ Witkacy – Stanisław Ignacy Witkiewicz, autor dramatu *Szewcy*.

² *Sanatorium pod Klepsydrą* – tytułowe opowiadanie zbioru opowiadań Brunona Schulza.

³ Enklawa – teren otoczony obszarem o innym charakterze.

⁴ Intertekstualny – dotyczący powiązań utworu literackiego z innymi dziełami literackimi.

⁵ Mediatyżacja – działanie służące zapośredniczeniu między dwoma pojęciami, bytami lub zjawiskami.

⁶ Ekstratekstualny – dotyczący powiązań pozaliterackich.

historycznej rzeczywistości, od doznania czy przeżycia, pozostaje taka sama – doświadczone staje się bowiem zaświadczone. [...]

Mediatyzację doświadczenia historycznego pojmowałabym zatem jako rodzaj przekładu doświadczenia historycznego na środki dostępne literaturze, swoiste przetwarzanie racji historii na racje literatury.

Studiując czarno-białe zdjęcia czy fotografie w kolorze sepii, nie wysnuwamy z naszych badań pochopnych wniosków, że świat przed laty był jednobarwny... Z tą samą pobłażliwością traktować należy dzieło literackie, które zawsze o historii mówi. I mówi zawsze po swoimu.

Na podstawie: Bogumiła Kaniewska, *Doświadczenie historyczne w zapisie literackim*, „Kultura Współczesna”, nr 3/2007, www.nck.pl

Temat 2. został wydrukowany na kolejnych stronach.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych utworów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer
Godzina tworzenia

Czarodziejska godzino tworzenia,
najpiękniejsza z wszystkich godzin życia,
światło twoje duszę rozpromienia,
jak toń morską rozpromienia słońce,
kiedy szuka w niej swego odbicia,
na błękitach płonące.

W czarodziejskiej tworzenia godzinie
myśl rozwija się jak kwiat różany:
z wolna listek po listku rozwinie,
coraz więcej z listków bije woni,
aż cudnymi barwy malowany,
cały kwiat się rozstani.

A ten kolor i ten zapach w kwiecie
tak upaja bosko i odurza,
że o całym zapominasz świecie,
jakbyś w zamków zaklętych podwoje
wstąpił nagle – świat twój to myśl-róża,
umysł i serce twoje.

[1891]

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Godzina tworzenia*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*, Wrocław 1991.

Tadeusz Różewicz
[Próbowałem sobie przypomnieć...]

Próbowałem sobie przypomnieć
ten piękny
nie napisany
wiersz

ukształtowany w nocy
prawie dojrzały
zanurzał się
roztapiał w świetle dnia
nie istniał

wiersz był prawdopodobnie
wierszem o sobie samym
jak perła
jest opisem perły
a motyl opisem motyla

chwilami czułem go na języku
i niespokojny czekałem
na przemienienie
w słowo

ten gasnący
w świetle dziennym wiersz
ukrył się w sobie
tylko czasem załśni

ale nie wyciągam go
z ciemnej głębin
na płaski brzeg
rzeczywistości

[1982]

Tadeusz Różewicz, [Próbowałem sobie przypomnieć...], [w:] tegoż, *Wybór poezji*, Wrocław 2019.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

WYPRACOWANIE

na temat nr

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Miejsce dla egzaminatora

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl